

Сколівські Бескиди
національний природний парк

ДЕЙНЕКА Анатолій
ПРИНДАК Василь
КРАМАРЕЦЬ Володимир
БАШТА Андрій-Тарас
ЛЯХ Ірина

**Потребують охорони:
рідкісні види
НПП «Сколівські Бескиди»**

УДК 639*27:712.2]:502.172(292.452:477.83-751.2)

Н 35

**Потребують охорони:
рідкісні види
НПП «Сколівські Бескиди»**

Авторський колектив:

ДЕЙНЕКА Анатолій, ПРИНДАК Василь, КРАМАРЕЦЬ Володимир,
БАШТА Андрій-Тарас, ЛЯХ Ірина

ISBN 978-617-655-236-9

© НПП «Сколівські Бескиди», 2024

© ТзОВ ЗУКЦ, 2024

Вступ

Відповідно до Положення про національний природний парк «Сколівські Бескиди» (далі — НПП) охорона, збереження, відтворення і раціональне використання ландшафтів західної частини Українських Карпат, у тому числі біологічного різноманіття та генофонду рідкісних й типових рослин і тварин, є одним із головних завдань НПП як природоохоронної установи. Важливим завданням працівників НПП є оцінювання сучасного стану популяцій рідкісних видів рослин і тварин, аналіз факторів негативного впливу, розробка та здійснення заходів щодо їхньої охорони, збереження та відтворення.

На основі опрацювання матеріалів польових досліджень, зібраних протягом 20-річного періоду діяльності Проекту організації території та літературних джерел вдалося встановити, що на території парку зростає 1165 видів рослин та 434 види хребетних і безхребетних тварин. Із них 40 видів рослин та 65 видів тварин — види Червоної книги України (2021 р.) Із локально рідкісних виявлено 22 види, які зростають в умовах парку і трапляються переважно в одному, рідше в двох місцезростаннях (у т. ч. вовче лико звичайне, орлики звичайні, ребрівка звичайна, рутвиця орликолиста та ін). Регіонально рідкісні (78 видів) зростають переважно в малочисельних популяціях: часник переможний, біждерев прибережний, буяки, вільха зелена (душекія), волошка м'яка та інші.

Основною природною екосистемою Сколівських Бескидів є ліси. При загальній площі НПП 35261,2 га, площа лісових ділянок становить 34568,1 га (98,0 %), а площа вкритих лісовою рослинністю ділянок становить 32528,4 га або 94,0 %. На території НПП переважають лісостани бука лісового — 55%, ялини європейської — 22,3%, ялиці білої — 18,5%. Найбільш поширеними типами лісу є груди (діброви), які складають 62,2% та сугрудові (судібровні) — 37,7%.

Від часу створення НПП площа лісових ділянок збільшилась на 674,2 га (у т. ч. — площа вкритих лісовою рослинністю земель на 1178,4 га). Площа нелісових земель (сіножаті, пасовища, рілля) зменшилась на 575,0 гектарів, які переведені у вкриті лісом площі внаслідок природного заростання деревною та чагарниковою рослинністю.

Причини, що призводять до зменшення ландшафтного та біологічного різноманіття наступні:

Заліснення — заростання самосівом, порослю деревних та чагарникових порід внаслідок припинення використання сіножатей, галявин і біогалявин для сінокосіння з метою заготівлі кормів для домашніх тварин.

Рекреаційне навантаження (витоптування), в окремо взятих місцях масового відвідування (Густань, водоспад на річці Кам'янка, озеро Журавлине, Павлів потік).

Урбанізація (випалювання трави, інвазія адвентивних та рудеральних

видів рослин, витоптування) в окремих місцях по периметру межі НПП з іншими землекористувачами.

Найбільш вразливими до зміни екологічних умов є види родини Зозулинцеві (Орхідні). Їхня популяція у більшості випадків є регресивною, вони часто займають невелику площу, мають незначну чисельність та низьку щільність.

Для покращення стану збереження окремих компонентів біологічного та ландшафтного різноманіття, відновлення традиційних антропогенних ландшафтів (там, де це можливо і доцільно) в НПП здійснюють заходи, передбачені затвердженою «Програмою збереження (відновлення) окремих видів рослин та їхніх груп на невикритих лісом земельних ділянках (галявинах, біогалявинах, сіножатях)» на період до 2031 року.

Це видання підготовлено в рамках виконання вказаної Програми. Метою видання є сприяння службі охорони НПП і фахівцям з еколого-освітньої роботи, в отриманні відомостей і знань про види рослин та тварин, які зростають або можуть траплятись на території парку та занесені до Червоної книги України, є рідкісними або на межі зникнення. Цільовою аудиторією цього видання також є учні та жителі населених пунктів у зоні діяльності НПП «Сколівські Бескиди», туристи, відвідувачі та загалом любителі природи.

Скорочення

- BernC — Бернська конвенція;
- CITES — Вашингтонська конвенція;
- IUCN — Червоний список Міжнародного Союзу охорони природи;
- ЄЧС — Європейський червоний список;
- ЧКК — Червона книга Українських Карпат;
- ЧКУ — Червона книга України.

Категорії охоронного статусу:

- CR (Critically endangered) — такий, що перебуває у критичному стані;
- DD (Data defi cient) — брак даних;
- EN (Endangered) — такий, що перебуває у небезпечному стані;
- EX (Extinct) — зниклий;
- EW (Extinct in the wild) — зниклий у дикому стані;
- LC (Least concern) — відносно благополучний;
- NA (Not applicable) — непридатний для оцінки;
- NE (Not evaluated) — неоцінений;
- NT (Near threatened) — близький до стану загрози зникнення;
- RE (Regionally extinct) — регіонально зниклий;
- VU (Vulnerable) — вразливий.

Рослини

Плаун річний, плаун колючий *Lycopodium annotinum L.*

Родина плаунові — Lycopodiaceae

Опис. Багаторічна, заввишки 10-30 см, тіньовитривала трав'яниста, вічнозелена спорова рослина. Стебло довге, повзуче, циліндричне, у вузлах укорінюється. Спороносні пагони прямостоячі, висотою до 10-30 см, розгалужені. На них по спіралі розташовані листочки. Вони лінійно-ланцетні, жорсткуваті відігнуті вниз або розташовані горизонтально, дрібно пилчасті, загострені в довгий колючий волосок. Стробіли поодинокі, сидячі, циліндричні, зібрані в густі колоски на верхівках гілок, спорангії (до 2 мм в діаметрі). Спороносить у липні-вересні.

Місця зростання. Ростає в хвойних, та мішаних лісах на вологих ґрунтах. Утворює куртини.

Чисельність. Досить звичний вид на території НПП, чисельність якого зменшується.

Причини зміни чисельності.

Зменшення місць зростання в результаті вирубування лісів та рекреаційного використання, збирання населенням як декоративної рослини та в лікувальних цілях.

Статус: ЧКУ: неоцінений, категорія рідкості для Українських Карпат — LR, МСОП — LC.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
СКОРОЧЕННЯ.....	4
КАТЕГОРІЇ ОХОРОННОГО СТАТУСУ.....	4
РОСЛИНИ.....	5
ГРИБИ ТА ЛИШАЙНИКИ.....	41
ТИП ЧЛЕНИСТОНОГІ АРТНВОРОДА.....	51
КЛАС КОМАХИ INSECTA.....	51
ТИП ХОРДОВІ CHORDATA.....	73
КЛАС ПРОМЕНЕПЕРІ АСТІНОПТЕРИГИ.....	73
КЛАС ЗЕМНОВОДНІ AMPHIBIA.....	79
КЛАС ПЛАЗУНИ REPTILIA.....	83
КЛАС ПТАХИ AVES.....	85
КЛАС ССАВЦІ MAMMALIA.....	103
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	130
АВТОРИ ТА ДЖЕРЕЛА ФОТОГРАФІЙ.....	131